

ANGLEŠKE NEVESTE, ki so se poročile z našimi fanti, bodo kmalu vse v Ameriki. Čakati so morale, da pridejo za svojimi možmi, mnogo mesecev, a končno je vlada le dobila prostor zanje. Gornje so neveste naših fantov, ki so se z njimi poročili na Angleskem.

Angleški imperij ima po svetu veliko otepanja

Sovjetska unija z Anglijo v tekmi za vpliv v Sredozemlju. — Besedni spopadi na konferenci združenih narodov v Londonu

Medtem, ko se Winston Churchill sedaj zabava po Ameriki, ima njegov naslednik Clement Attlee s svojim vnanjim ministrom Bevinom polne roke opravila s sovjetsko diplomacijo, vsled nemirov v Palestini in v Egiptu, Indoneziji, Indokini, v Indiji in pa celo vrsto domačih problemov.

Obtožbe in protiožbožbe

Perzija (Iran) je eden izmed mnogih problemov, ki dela Angliji velike skrbi. Perzija je bila dolgo popolnoma pod angleškim vplivom in njeni oljni vreli so angleški monopol. Vsa ta leta je imelo zelo koruptno vlado in njeno ljudstvo je ubožno ter ne vedno. Ampak menda na rusko pobudo je nastalo nekako demokratično gibanje (Angleži pravijo, da je komunistično pod zavajljivo označbo), ki zahteva reforme in pa prijateljstvo z Rusijo.

Med vojno so Perzijo zasedle angleške, ameriške in ruske čete. V sovjetskem delu se je dogodil proti vladi v Teheranu upor in Perzija bi ga bila rada zadušila, toda sovjetsko poveljstvo njenih čet ni pustilo tja.

Na konferenci združenih narodov je perzijska vlada vsled tega obtožila Sovj. unijo umešavanja v njene notranje zadeve z oboroženo silo.

To je takoj povzročilo napetost med delegati. Sovjetska vlada je v odgovor obdolžila Anglijo, da je prisotnost njenega vojaštva v Grčiji nevarno miru, kar je raztogotilo Bevinu in besede so švigale sem in tja, dokler se ni ta spor zaradi Grčije pomiril.

Toda Rusi so nato prišli z obtožbo proti Angliji radi njene intervencije na Javi in zahtevani, da organizacija združenih narodov pošlje tja komisijo, ki bi preiskala zadevo.

Višinski je Angležem očital, da so z intervencijo na Javi kršili načelo atlantskega čarterja in z dobro oboroženo armado napadli domačine, ki se bore skoro praznih rok. Obtožnico proti Angliji je predložil ukrajinski delegat Dmitri Manujski. Nizozemski delegat Van Kleffens je Manujskija vprašal, kaj bi stori ukrajinski vojaki na danskem otoku Bornholm, ako se bi našli v sličnem položaju kakor

so se angleški in nizozemski v Indoneziji. Odgovoril je, da se njegovi vojaki bore za svojo deželo, ne pa za interese Shell Oil kompanije.

Napetost ne bo polegla

Ozadje teh prerekanj ima svoje vzroke v želji Moskve po večjem vplivu v Sredozemlju in na bližnjem vzhodu. V teh krajih je imela doslej glavno besedo Anglija, ker teče tu skozi njena "živiljska žila" v Indijo in pa velika oljna polja in druga bogastva ima tam.

Rusija pa se smatra za ograjeno, da ne more ne iz Črnega morja, če ji Turčija zapre Dardanele in ne v Perzijski zaliv. Zato želi v Perziji sebi prijateljsko vlado, ki bi ji odprla pot v njeno morje.

Anglija bi rada pred ruskimi zahtevami ščitila tudi Turčijo. Sporne dežele so tudi Sirija, Libanon in Irak. Njihni zastopniki so na konferenci združenih narodov zahtevali, da francoske in angleške čete odidejo iz njih.

V Egiptu so se dogodili veliki nemiri, v katerih so demonstranti zahtevali, da angleške čete odidejo iz Egipta.

Palestina je polna žerjavice vsled bojev med Židi in Arabci in Židje tam so ob enem v boju z Angleži, ker ne puste neomejenega naseljevanja evropskih Židov v sveto deželo.

(Konec na 5. strani.)

AMERIKA MENI, DA ITALIJA VOJNE ODŠKODNINE NE BI MOGLA PLAČATI

Grčija je zavezniški komisiji v Londonu, ki sestavlja mirovno pogodbo z Italijo, sporočila, da zahteva od nje tri milijarde dolarjev vojne odškodnine v blagu. V memorandumu, ki ga je predložila komisiji, navaja škodo, ki jo je Italija s svojo vojno napravila Grčiji in smatra, da je do tolikšne odškodnine upravičena.

Poročilo iz Londona pravi, da tudi Jugoslavija zahteva tolikšno odškodnino in tudi Rusija je vprašala zanj.

Član grškega ministrstva za vnanje zadeve je ameriškim časnikarjem dejal, da Grki ne morejo razumeti, čemu so Zed. države napram Italiji tako popustljive in jo zalagajo že s posojili, dotim Grki niso dobili za rekonstrukcijo še nobenega posojila v Ameriki. Edino podpora, ki so jo bili deležni, jim je poslala UNRRA. Angleži so Grčiji nedavno obljubili \$40,000,000 posojila, Jugoslavija pa ni dobila proporcionalno niti od UNRRA toliko kot Grčija, posojila pa sploh ne, ker finančniki ne soglašajo z ekonomskimi reformami Titove vlade, namreč s poddržavljenjem rudnikov in industrije.

Italija bi tolikšne vojne odškodnine v gotovini res ne mogla plačati, razen ako bi dobila dovolj visoka posojila, kar se ne zgodi. Lahko pa bi v teku let plačala odškodnino s svojimi produkti, kar mora izvršiti n. pr. Finska in Rumunija. Vendar pa ker ima poražena Italija v ameriški vladi močno podporo, jo angleški in ameriški zastopniki v komisiji ne bodo obremenili z vojno odškodnino, vsaj niti z daleč ne s tolikšno kot jo zahtevati Jugoslavija in Grčija. Stališče ameriške in angleške vlade je, da je treba Italiji čimprej pomagati na nogo.

Tudi nemškega dela Avstrije, ki ga je dobila v nagrado po prvi svetovni vojni, ne mislijo vrniti Avstriji, čeprav ga zahteva. Italijanska vlada v odgovor na avstrijsko zahtevo pojasnjuje, da ji je iz strateških ozirov meja med Avstrijo potrebna taka kakor je bila dosedaj posebno vsled Brennerskega prelaza. Neki poročevalec Marshall Fieldovega tiska piše iz Londona, da so zavezniški (Američani in Angleži) glede meje med Avstrijo in Italijo naklonjeni italijanskemu argumentu, četudi žrtvujejo s tem kraje, ki so nemški po prebivalstvu. Vzrok baje je, ker bi Američani in Angleži radi močno Italijo s tako mejo, ki jo bo lahko branila. In drugi vzrok pa strah pred Rusijo. Zapadne dežele menda računajo, da ostane Italija pod angleško sfero in nasprotna sovjetski ekspanziji. Politika vesil se torej nadaljuje po starih potih.

AKCIJA ZA OMILJENJE LAKOTE V EVROPI IN AZIJI

Predsednik Truman je nedavno odredil, da bo v bodoče v belem kruhu manj bele moke, znižal je porabo žita pivovar-nam in likerski industriji ter apeliral na ljudstvo, naj si kaj živeža pritrga, da bomo mogli pomagati ljudstvu v tistih deželah, ki mu preti omaganje in pogin vsled lakote.

"Američani so v splošnem itak predebeli," je dejal, "pa jim bi nekoliko shujšanja le koristilo."

Ljudem v prizadetih deželah bo treba pomagati več kot doslej, da bodo mogli prestat do prihodnje letine, ko bo poljelestvo v njih spet prišlo k sebi. Truman pravi, da ako ne pride zadostna pomoč, bo pomrlo do poletja vsled pomanjkanja žive-

ža, strehe in kuriva okrog 15 milijonov ljudi.

Posebno je v deželah, v katerih je pomanjkanje največje, umrljivost velika med otroci. Na Ogrskem umre vsled podhranjenosti vsak četrty novorojenček. In tudi kar jih ostane, so vsled nezadostne nege slabotni, kar je za sedanjost in za bodoče rodove jako slabo.

V neki veliki provinci v Indiji je lakota tolikšna, da se prebivalstvo vsled umiranja naglo-ma krči. Indija je bila tudi lani vsled pomanjkanja zelo prizadeta. Ob enem je Truman apeliral na druge dežele, ki bi lahko pomagale, da naj preiščejo, koliko od svojih zalog bi še lahko poslale.

Izmed evropskih dežel živi

Sovj. unija hoče v proizvodnji doseči Zed. države

Joseph Stalin je v volilnem govoru dne 9. feb. oznanil načrt za novo petletko, ki določa veliko zvišanje proizvodnje železa in jekla, premoga, izboljšanja v kolektivizaciji poljedelstva, zgraditev novih elektrarn in reguliranje rek itd. Dalje so v načrtu postavke za pospešene rekonstrukcije v od vojne cpushošeni krajih, izboljšanje in povečanje prometnega sistema itd. "ker sovjetska unija mora biti na vse pripravljena," je rekel Stalin.

Posebno je poudaril potrebo po zvišanju življenjskega standarda, ki je med vojno jako padel.

Cilj nove petletke je v proizvodnji dobiti Zed. države, ki so med vojno pokazale brezprimer-no silo svoje industrije. Stalin misli, da bo Rusija v stanju doseči višino ameriške proizvodnje v kakih petnajstih letih. Morda bo vzelo tudi dalj, ampak cilj je postavljen in bo dosežen, je dejal. Z ozirom na volitve v vrhovni svet, ki so se vršile minulo nedeljo, je govoril tudi o minuli vojni in njenih posledicah. Rekel je, da je obe svetovni vojni povzročil monopolistični kapitalizem, ki se v svojem razvoju ne more urediti tako, da bi bile surovine, prirodno bogastva sploh in pa trgi pravilno razdeljeni.

Dejal je, da bi bilo mogoče vojno katastrofo odvrniti, če se bi surovine in trge razdelilo saj periodično med dežele na podlagi njihovih ekonomskih potreb, in če se bi znale vlade usoglasiti za vzajemnost — torej na mirne načine.

Rusi dosegli med vojno že visoko produkcijo

Premier Josef Stalin je dne 9. feb. prvič povedal javnosti o višini ruske vojne proizvodnje med vojno. Izdelala je 40,000 aeroplanov na leto in 20,000 komadov artilerije. V zadnjih treh letih vojne je izdelala povprečno 30,000 tankov na leto in 450 tisoč strojnih pušk.

(Ameriška industrija je izdelala v petih letih povprečno 59,400 aeroplanov na leto.)

Visok zvezni dolg

Vsota dolga zvezne vlade je narasla že na \$287,296,835,000.

najboljše Danska, kjer je produkcija živeža in mlečnih izdelkov zelo znanstveno organizirana. In pa od vojne je bila le malo prizadeta. Glenn Williams poroča iz Londona, da tudi v Belgiji že dobro izhajajo, in seveda, na Švedskem.

Zelo v pomanjkanju pa je Avstrija, ki bo dobila pomoč od UNRRA šele v marecu. V Bolgariji je pomanjkanje živeža jako občutno ne samo za ljudi, ampak tudi za živino.

O Jugoslaviji pravi isti poročevalec, da v nji ni katastrofalnega pomanjkanja, ker je UNRRA tja živež ob času poslala in pa ker je vlada v svoji energičnosti poskrbela za pravilno distribucijo potrebnih predno je začelo promet ovirati zimsko vreme.

neral Motors, in pri tem delajo vtis, da so tega uniže krive, ne pa delodajalci.

Delavci ne stavkajo iz zabave. Ni prijetno biti v piketnih linijah v dežju in mrazu in prihajati domov brez plače v žepu. Toda dokler bodo stavke glavno sredstvo, da si delavci izboljšujejo zboljšanje svojih razmer, se jih bodo posluževali. Koliko boljše bi bilo za vse prizadete, če bi administracija in kongres ustvarila sistem, v katerem bi se spore za delavstvo pravilno reševalo ne da bi jim bilo treba v stavke. Ampak izgleda, da se v kapitalističnem sistemu to ne more zgoditi.

KOMENTARJI

Dr. Joseph Tiso, ki je bil slovaški kvizling pod Hitlerjevo zaščito, je v času sovjetske invazije pobegnil v Rim pod papežev varstvo. Čehoslovaški justični minister dr. Prokop Drtina je v Vatikanu že dolgo v "neuradnih" pogajanjih, da Tiso vrnejo v Prago. Ker je Tiso katoliški duhovnik, se Vatikan pomislija in bo brzkone zahteval zagotovilo, da se Tiso ne obsodi v smrt. To je glasom poročila iz Nurenberga edina ovira, čemu Tiso še ni prišel v pest češki justici.

Na Češkem in Slovaškem sodnikom sicer še ni treba premišljevat, kaj početi s časom. Minister pravosodja omenjeni dr. Prokop Drtina pravi, da je v taborih 10,000 jetnikov, ki so ko laborirali z okupatorji in gestapo izdajali svoje rojake. Vseh teh 10,000 jetnikov čaka, da pridejo pred sodišče. Te čistke se vrše tudi v drugih deželah in jih še dolgo ne bo konec. Veliko krivcev pa je pobegnilo, največ v ameriško in angleško okupacijsko zono. Angleži obljubljajo da bodo svoje vrnili vladam dežel, iz katerih so pobegnili.

Srbski kvizling general Milan Nedić ni hotel čakati obravnave, pa si je v zaporu v Beogradu sam vzel življenje s skokom iz tretjega nadstropja. Iz Srbije je pobegnil v ameriško okupacijsko zono v Avstriji. Zadnji mesec so ga Američani izročili Titovi oblasti. Kar je čudno je to v kakšnem zaporu je bil, črna nimajo rešetak?

Ameriški Židje ustanavljajo reliefni sklad v vsoti 100 milijonov dolarjev. Pomagali bodo iz njega Židom v Evropi, kjer jih živi v bedi in večinoma brez doma še kakih poldrug milijon. Velik del vsote bo porabljen za razne naprave v Palestini. To je največji sklad, ki ga je v tej deželi še kdaj skušal kdo zbrati s privatno akcijo.

"Triglav", ki pravi, da je glasilo slovenske demokratske mladine v Veliki Britaniji, pravi v svojem drugem letu v 1. številki v članku o Novem letu med drugim tole:

NACIJSKA IDEOLOGIJA V NEMČIJI ŠE DOLGO NE BO IZTREBLJENA

V Nemčijo je bila poslana komisija unijskih voditeljev, da prouči obnavljanje unijskega gibanja in razmere med delavci ter o tem poroča zavezniškemu odboru za kontroliranje Nemčije.

Eden izmed ameriških članov te komisije je Sidney Hillman, predsednik unije ACW in podpredsednik nove mednarodne strokovne internacionale. "Kar se tiče demokratičnega sentimenta med nemškim delavstvom, sem jako skeptičen," je rekel Hillman. To pomeni, da kaknega močnega demokratičnega gibanja, kakršno se je v Nemčiji skušalo uveljaviti po prvi svetovni vojni, še dolgo ne bo. Tudi ni skušenih, demokratično prežetih odteljev, ker so jih iztrebile koncentracijske kempe.

V ruskem delu okupirane Nemčije daje sovjetska oblast prednost komunistom, ki so dobili mnogo važnih uradov, in na drugem mestu social-demokratom. Glavni časopisi v ruskem delu pripadajo omenjenima skupinama. V ameriški zoni—posebno na Bavarskem, se celo social-demokrati pritožujejo, da so odpravljani, zaščite, služb in koncesij pa so deležni bivši nacija in klerikalci. Ker je bilo proti temu veliko pritožb, je ameriška vojaška oblast obljubila izvesti "čistko". V angleškem delu ni dosti bolje.

Hillman je dejal, da je dobil med delavci nasprotne nazirne, a ne toliko, da bi bilo razveseljivo za demokracijo.

Nepojmljivo je, koliko delavcev je mišljenja, da jim pod nacizmom ni bilo sile in da so s Hitlerjem dobro izhajali. To je seveda posledica nacijske propagande, ki je Nemce uverila, da je zavel s prihodom Hitlerja v "tretjem rajhu red in mir", da je nacizem odpravil brezposelnost, pomel z židovstvom in z versajsko pogodbo in obnovil med Nemci vero vase in samoponos.

Nedvomno je med Nemci proti zaveznikom sedaj še več sovraštva kot pa ga je bilo po prejšnji vojni, posebno proti Rusom in Angležem. In zato tudi toliko manj navdušenja za demokracijo.

Cincanje vlade v poravnavanjih stavk

Predsednik CIO Philip Murray je nedavno izjavil, da ni predsednik Truman pokazal v sedanjih industrialnih konfliktih nič odločnosti in kongres se tudi ni pobrigal, da bi bil storil kaj konstruktivnega. Baval se je z golj s predlogami proti unijam namesto da bi posegel v položaj kot je in skušal odpraviti vzroke, ki podaljšujejo stavke.

Murray je pri tem omenil Trumanov govor in pa njegov načrt za imenovanje odborov, ki bi nepristransko presodili zahteve unij in v koliko bi bili delodajalci zmožni zvišati mezo ne da bi pri tem dvigali cene produktom. Ko je tak pred-

nikov odbor zaslišaval ravnatelje korporacije General Motors, so bili zelo arogantni in odkrito pokazali, da je njim za uničenje unije avtnih delavcev, ne za spravo z njo. Ko je odbor po raziskovanjih na obeh straneh priporočil zvišanje meze 19c na uro, je kompanija to rešitev absolutno odklonila, ker je smatrala, da bi bil dobiček potem prenizek.

Mnenje Philipa Murrayja je, da bi bil moral v tem slučaju napraviti odločne korake predsednik Truman, kajti odbor je on imenoval in zvišanje je predlagal šele ko se je prepričal, da ga je družba zmožna utrpeti.

Ako bi pri vsakem zvišanju meze šle tudi cene navzgor, bi ne bili delavci nič na dobičku. Prej ko ne na izgubi, kajti dokler ni vlada regulirala cen, so se šestokrat dvignile bolj kakor plače. To po je pot v inflacijo. Delavci morajo naprej in naprej zahtevati večji zaslužek in družbe pa navijajo cene.

Stavke so stale lani 35 milijonov šiltoev, leta 1944 pa samo nekaj nad osem milijonov delavskih dni. Letos — ako se industrialnih sporov mirno ne poravnava, bo še več šiltoev izgubljenih. Časopisi sicer navajajo številke, koliko so delavci vsled stavke na izgubi, n. pr. pri Ge-

neral Motors, in pri tem delajo vtis, da so tega uniže krive, ne pa delodajalci.

Delavci ne stavkajo iz zabave. Ni prijetno biti v piketnih linijah v dežju in mrazu in prihajati domov brez plače v žepu. Toda dokler bodo stavke glavno sredstvo, da si delavci izboljšujejo zboljšanje svojih razmer, se jih bodo posluževali. Koliko boljše bi bilo za vse prizadete, če bi administracija in kongres ustvarila sistem, v katerem bi se spore za delavstvo pravilno reševalo ne da bi jim bilo treba v stavke. Ampak izgleda, da se v kapitalističnem sistemu to ne more zgoditi.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co. Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz
Business Manager.....Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864

EVROPA V OBJEMU LAKOTE

Predsednik Truman je odredil, da naj bo naš bel kruh bolj z otrobi pomešan in da naj nam bo na razpolago manj mesa in manj raznega drugega blaga, kajti treba je pomagati svetu, ki strada, predvsem Evropi.

Zares, lakota razsaja v Evropi. In Truman, četudi ni človek širokega obzora in ne velik državnik, se je osmelil in napravil korak, o katerem ve, da se z njim ni priljubil in da njegovi stranki ne bo pridobil glasov.

Ljudje, ki imajo trikrat na dan dovolj jesti, ne vedo, kaj je lakota. Truman morda tudi ne ve, a so mu dopovedali ljudje, ki se pečajo z religioznimi akcijami in ga prepričali, da je i naša krivda, čemu je glad po svetu.

Severna in Južna Amerika nista bili v vojni nič prizadeti, dasi smo bili v nji skoro vsi — namreč vse dežele na tem kontinentu. Vsa naša industrija je bila od vojne ne samo nedotaknjena temveč pospešena kot še nikdar toliko in zgrajenih je bilo za stotine milijonov dolarjev novih tovarn, ki so producirale municijo in drugo blago v čudežnih množinah za našo deželo in za zaveznike.

Naša agrikultura je bila od vlade subvencionirana in je bilo živeža zadosti za nas in šlo ga je ladja za ladjo zaveznikom in mnogo vsled nemških podmornic tudi na morskno dno. Nihče ne bi mogel zanikati, da materialno Zed. države skozi ves čas vojne svojim zaveznikom niso pomagale.

Ko je bilo klanja konec, je materialna pomoč iz te dežele kajpada ponehala ampak tam pa se je vsled preobratov, novih mej, opustošenja industrije in kmetijstva lakota še povečala in ključ — obupni klici na pomoč so postali tako glasni, da se je predsednik Truman osmelil zares in odredil, da bomo tukaj manj jedli in da bo manj žita na razpolago za varjenje piva in kuho žganja kot pa dosedaj.

Na svetu je mnogo dežel, ki lahko veliko pomagajo. N. pr. Brazilija, Argentina, Kanada itd., torej skoro vse le na tej polobli. Ampak za relifno akcijo ni nobena toliko organizirana kot USA.

Trumanov ukrep, ki ga ni storil na svojo roko, temveč v posvetovanjih z ljudmi, ki položaj razumejo, bo marsikomu neljubo. "Čemu naj mi jemo črn kruh, zato da bodo Evroproci belega imeli," se je dušal neki senator, ki nedvomno prav nič ne razume, kaj je glad. V naši deželi ni bilo skozi ves čas vojne nobenega resnega pomanjkanja živeža in ga tudi sedaj ne bo. Potrebno je le, da se varujemo verzišništva, ki mu tu pravimo "black market". Kajti na svetu je veliko brezvestnih ljudi, ki so tako brez srca, da so pripravljani kovati bogastva tudi na račun lakote — seveda ne svoje, kajti lakote oni ne poznajo, pač pa le lakomnost.

Čemu zavezniki ne uvedejo sankcij proti Francovi Španiji?

Na predlog panamske delegacije je konferenca Združenih narodov dne 9. februarja sprejela resolucijo, ki v bistvu določa, da se Španijo ne sprejme v to mednarodno organizacijo dokler ne ugodni pogojem, sprejetim na konferenci velike četvorice na Jalti in Potsdamu.

Tudi v našem državnem departментu so parkrat namignili, da jim Frankov politični sistem ni ljub in enako mnenje je izrekli angleška vlada. Kaj mislijo o Francu v Moskvi tudi ni nobena skrivnost.

Ker so torej soglasni med sabo, da je Španija fašistična, čemu ne store primernih korakov, da vržejo Francov režim? Poročali so, da je francoska vlada že pred tedni potipala v Washingtonu in Londonu, če bi bili pripravljeni prekiniti diplomatske odnose s Španijo. Ampak je ostalo pri sugestiji.

Dne 9. februarja je čehoslovaški delegat na konferenci združenih narodov dejal, da resolucija panamskega zastopnika ne zadostuje in je predlagal, da naj zavezniki vlade priznajo provizorično špansko republikansko vlado v zamejstvu, ki je načeljuje Jose Giral. Svoj sedež ima v Mehiki. Toda predlog čehoslovaškega delegata je podprla samo mehiška delegacija. Sicer bi bil panamski delegat isto predlagal, a mu je bilo to v krogih ameriške diplomacije odsvetovano.

Diktator Franco je strmoglavil demokracijo v Španiji in uvedel fašizem s pomočjo Hitlerjeve in Mussolinijeve oborožene intervencije. Med vojno ju je podpiral s propagando za osiše, z materialom in "prostovoljci", ki jih je poslal na vzhodno fronto proti sovjetski armadi. Norčeval se je iz Angležev in jim neprestano pretel, da bo Španija šla v vojno proti njim. To bi bil storil, pa se je krotit vsled strahu pred Ameriko.

Toda ko je bilo vojne konec, bi ga Amerika in Anglija lahko spravile s hrbita Španije, ako bi mu ustavile dovoz gasolina, žita in drugih takih potrebščin, za katere je od nas odvisna. Španski republikanci trdijo, da bi ameriška vlada Franca sama lahko argla s preklicanjem pošiljanja olja v Španijo.

A ne v Londonu ne v Washingtonu se niso hoteli odločiti za ak korak. Angleži imajo v Španiji velike investicije in španske lude gredejo večinoma v Anglijo. Anglija je tudi velika odjemalka panskega sadja. V Zed. državah pa se niso hoteli ogreti za ekonomske sankcije proti Francu vsled bojazni, da bi morda potem nastala v Španiji nova civilna vojna s posledico komunističnega revrata. Pred tako možnostjo je veliko svaril newyorški nadškof

KAKO SO NAM MED VOJNO PRAVILI, DA BO PO VOJNI VSE IDEALNO — DA BO ZAVLADALA DOBA "NAVADNEGA ČLOVEKA": V Proletarcu nismo nikoli trdili pač pa ljudem dopovedovali, da dokler bo kapitalistični sistem vladal v naši deželi, bodo policijski krepelci padali le po delavčevi glavi, kakor vsa leta doslej. Gornje je prizor iz stavke avtinih delavcev v Los Angelesu, ko so policaji unijskega stražarja (piketa) do nezvesti pretepli in ga odnesli v svoj avto.

KATKA ZUPANČIČ:

IVERI

S svetilko ob belem dnevu...

Starogrška zgodovina nam pove, da je Diogen baje ob belem dnevu s prižgano svetilko v roki hodil po Atenah. In na vprašanje, česa išče, je odvrnil, da išče — človeka...

Bilo bi dobro, da bi imeli danes Diogene, ki bi iskali po svetu predvsem zanesljive časniške poročevalce. Teh je številčno več nego dovolj, vsak večji list jih ima svoje krdelce.

Toda koliko od njih je vestnih, vzornih poročevalcev, takih, ki niso s predsodki obremenjeni, ki niso podkupljivi, ki se ne zadovoljujejo le z eno platjo zvona, ki niso dovzetni za prihujeno prišepetavanje zakotnih "vsevedcev"? Zlasti pa, koliko od njih je takih, ki si ne puste okrajšavati, popravljati ali pa celo prikrojevati svojih poročil za ljubelega koritca volje?

A čemu se nadalje naštevati vrline, oziroma vrzeli teh ljudi? Vsaj bosje raznih trobil natanko dobro vedo, kaj se od njih pričakuje.

Ne smemo pa misliti, da polnijo svoje kolone v listih s samimi golimi lažmi. Bilo bi to silno nespametno. Kajti resnica je le resnica. Predragocena je, da bi se jo moglo docela obiti in če le ni v navzkrižju s takimi ali onakimi cilji doma — se je semintja poslužujejo.

Nekateri si jo privoščijo že iz nekakšne notranje potrebe, da si vsaj za silo potolažijo vest, kolikor je še žive. Drugi pa se je poslužujejo — na redke prilike seveda — iz gole preračunljivosti: treba si je namreč pridobiti zaupanje ljudi; laž pa ima, kakor vemo, kratke noge. A na vsako drobno resničico znajo nanizati debel laži. In človek, ki se je na drobne resnice ujel, pogoltno nevede vseh ostalih devetere debelih

Earl Browder izključen

Predsednik komunistične stranke je 6. feb. poročal, da je poseben odbor eksekutivi priporočil, naj izključi bivšega generalnega tajnika Earla Browderja iz komunistične stranke.

— sedaj kardinal Spellman, ki ima v ameriških vladnih krogih velik vpliv in je bil zanje v Španiji na neuradni misiji.

Prejšnja angleška vlada je sicer želela, da bi Franco padel, toda dala je Špancem razumeti, da ne bo zoper, ako uspostavijo monarhijo. V Moskvi pa so zaropotali proti papežu, češ, da hoče Španijo na vsak način usiliti kralja nazaj. In res je bil nedavno pretendant za prestol don Juan spet na Portugalskem, kjer je konferiral s španskimi monarhisti in s Francovim poslanikom pri portugalski vladi.

V odgovor na resolucijo panamskega delegata in drugim kritikom svojega režima je Franco dne 9. februarja dejal, da če ne bo drugače, se bo Španija zaprla samo vase in vodila politiko izolacije. On trdi, da je ljudstvo z njim. Glavna podpora pa mu je hierarhija. Ob enem je dejal, da bo Španija ohranila svoj sedanji sistem, ki ga je on označil za "konservativni kapitalistični red." To pojasni, čemu ni kapitalizmu v demokratičnih deželah nič na tem, da bi pomagali riniti Franca iz vlade.

JOŠKO OVEN:

RAZGOVORI

Položaj na stavkovnem polju je prilično isti kot je bil zadnji teden. V kongresu se pripravlja nov proti-delavski zakon, katerega oče je kongresnik Case, republikanec iz Južne Dakote. Menda je to najstrožji protistavkovni zakon kar jih je doselej bilo porojenih v kongresu. V senatu še vedno govorijo naši senatorji z juga in administracija pa je imela polne roke dela, katerega je povzročila nominacija Edwina W. Pauleyja, velikega petrolejskega magnata, za mornaričnega podtajnika. Splošno ni sedanjí pregled pravi nič razveseljev. Da je mera še bolj polna je še vedno na delu Rankinova skupina ter Pearl Harborjev odbor.

Evropa in demokracija

Na zborovanju združenih narodov v Londonu je bilo tudi precej prerakanja. Poglavarja v debati sta bila Višinski ter Bevin. Začelo se je kajpada z vprašanjem Irana. Vsem je bilo znano, da je zadaj za reakcionarno vlado v Iranu stala Anglija. Višinski je to vprašanje pariral z obtožbo Anglije, češ, da je njena armada v Grčiji in v Indoneziji nevarna — miru. Bevin je v dolgem govoru obtožil Sovjete komunistične propagande in skušal dokazati, da je angleška armada na Grškem zato, ker jo grška vlada hoče, ter da mesto proti miru je za vzdrževanje miru. (Seve, ni pa povedal kakšnega miru.) Pač žalostno, da mora reprezentant delavske vlade zagovarjati to, kar danes ve vse svet zakaj je angleška vojska na Grškem in kdo je povzročil civilno vojno v nji zadnji jesen. Mislim, da se stari lisjak Churchill lahko smeje doli v Floridi. Angliji se ni treba prav nič bati socializma, dokler bodo nji na čelu ti ljudje.

Odnosaje z USSR je treba izboljšati

Bivši zvezni senator Henry Cabot Lodge Jr. je v svojem nedavnem govoru izvajal, da je treba odnosaje med Zed. državami in Sovjetsko unijo izboljšati, ako se hočemo ogniti zmedbi po svetu. Dasi to ne bo prav tako lahko, smatra, da je možno imeti z Rusijo pogodbo, ki bo omogočala vzajemno delo med tema dvema glavnima deželama na svetu.

DR. ROBERT NEUBAUER JE PREDAVAL V CHICAGO

Prvič v zgodovini obstoja v Sloveniji zares slovenska organizacija Rdečega križa, tesno povezana z Rdečim križem drugih dežel federativne jugoslovanske republike, in prvič so tu njeni zastopniki, ki se trudijo dobiti ljudstvu v Sloveniji in sploh vsi Jugoslaviji v tej deželi čimveč najnujnejše pomoči.

Eden predstavnikov jugoslovanskega Rdečega križa je dr. Robert Neubauer, Slovenec, ki je v petek 8. februarja predaval v dvorani SNPJ na 2657 So. Lawndale Ave. v Chicagu.

Predvajal je bil tudi zvočni film "Ljubljana pozdravlja osvobodjenje."

Dasi dvorana ni bila polna, je kolekta v prid otroške bolnice, ki jo snuje SANS, prinesla \$939. Udeleženci so dr. Neubauerju sledili z največjim zanimanjem. Je dober govornik in je v kratkem času o razmerah v starem kraju veliko povedal nato pa odgovarjal na vprašanja.

TISKOVNI SKLAD PROLETARCA

II. IZKAZ

Sharon, Pa. Po \$1: Frank Steblaj in Frank Kramar, skupaj \$2. (Izročil Frank Steblaj.)

Strabane, Pa. Po \$1: Joe Zupančič, John Terčelj, Vinko Peterne in Frank Samsa; po 50c: Toni Rozanc, Louis Humar, Martin Gračar, Louis Bartol, Frances Bartol, John Chesnik ml., in Marko Tekavec, skupaj \$7.50. (Poslal Vinko Peterne.)

Waukegan, Ill. Frank Mihevc \$2. (Poslala Anna Mahnich.)

West Frankfurt, Ill. Frank Jesh \$1.00.

Milwaukee, Wis. Po \$1: Frank Gorenšek in Frank Candek; Frank Zajc 50c, skupaj \$2.50. (Poslal L. Barborich.)

Latrobe, Pa. Andy Bertl \$2; po \$1: Frank Zupančič, Alex Skerly, Andy Steck, Math. Mavrovich, A. Bregar, Frank Medved, Josephine Klopčar, Frank Shuster, Frank Gradišek, Anton Zornik in John Fradel; po 50c: August Lovrene, Mary Matko in Theresa Matko Arch, skupaj \$14.50. (Nabrala na seji Westmorelandske fed. SNPJ Mary E. Fradel.)

Cleveland, O. Ant. Colarič \$1.40. (Poslal John Krebel.)

Chicago, Ill. Martin Železnikar \$3.50.

Skupaj \$34.40, prejšnji izkaz \$112.11, skupaj \$146.51.

nega kolonijalnega jarma oborožene s sulicami narejene iz bambusovega drevja, samo vsaki dvajseti je oborožen s puško, ve, da ti ljudje ne odnehajo, pa če preteče še toliko krvi. Skoro tristo pet deset let so bili Nizozemci gospodarji teh otokov, z neizmernim prirodnim bogastvom. Rezultat je danes, da je pismenost na Javi in Sumatri nekako med sedmimi in devetimi procenti. To se reče, da med sedemdeset milijoni domačinov samo devet ljudi od sto zna čitati in pisati. Kakšen je bil ekonomski položaj domačinov v primeri z ekonomskim položajem nizozemskih gospodarjev, si lahko predstavlja vsak. Ali o tem več prihodnjic.

Nase gibanje

Predavanja, katera obdržujejo zastopniki jugoslovanskega Rdečega križa sedaj po Ameriki, bi morali zanimati vsakega človeka, pa če tudi ni Jugoslovanc. Dr. Robert Neubauer, katerega sem čul zadnjič na sestanku v hotelu Hamilton v Chicagu, je ne samo dober govornik, ampak ima toliko novic in toliko snovi, katere moraš slišati, če hočeš razumeti položaj v domovini. Pred njegovim govorom sem imel priliko ogledati več slik, katere je prinesel s seboj. Posebno se spominjam par sličic otrok doli iz Like. Prva kaže malo grupo otrok sedeč okrog mize. Je neke vrste šola zunaj na prostem, kajti šole so v večini vse razbite. Kar me je najbolj ganilo je slika malčka, kateri sedi junaško za mizo, ima malo srajčko na sebi, katerega mu sega do pasu, ali revček nima nobenih hlač. — Na drugi sliki je trojica otrok, kateri stoje goli pod drevesom ter čakajo na njih srajčke, katere jim pere mati. Vsak lastuje samo eno srajčko.

Prav je, da je veliko zanimanje po vseh naših večjih naselbinah. Potreba je velika še posebej na zdravstvenem polju. Članom jugoslovanskega Rdečega križa želimo veliko uspeha. In vem, da ga bodo dobili.

Naš list

Po zadnjih poročilih stalno napredujemo. V Penni so mi povedali, da je list zelo popularen. Jako je tudi razveseljivo, ko imamo čimdalje več dopisovalcev. Tudi doli iz skrajnega zapada slišimo od časa do časa. Zelo rad bi slišal od našega starega znanca Mike Readinga. Posebno sedaj, ko že gre proti pomladi, bi rad videl, da bi se Mike spomnil na nas Clarendonhillcane. Omenil bi, da njegova stara hiša ni več tako v zelenju in cvetju, kot je bila takrat, ko je bil on tukaj. Mislim v poletju.

Vprašanje beguncev naj bo samostojno

Zastopniki držav Lebanon in Irak so organizaciji združenih narodov predlagali, naj se rešuje vprašanje židovskih beguncv v Evropi separatno od palestinskega vprašanja; ne pa združeno, kot sedaj.

Tole mi ne gre v glavo?

Kako to, da angleški minister zunanjih zadev Ernest Bevin tako odločno vztraja nadaljevati staro torijsko angleško zunanjo politiko, to mi nikakor ne gre v glavo!

PRIPOVEDNI DEL

UPTON SINCLAIR:

Mednarodna brigada

Pričujoči sestavek je odlomek iz Sinclairjevega romana iz španske državljanske vojne z naslovom "No pasaran". Pisatelj nam v njem opisuje tri ameriške prostovoljce, ki so odšli v Španijo, da se bore tam zoper fašizem in za svobodo ter demokracijo. V naslednjem podajamo zadnje odstavke iz tega romana.

1.

Naslednje jutro so naložili nekaj ameriških prostovoljcev v Valenciji v avtobus; obenem z njimi se je vozilo nekaj zaskrbljenih starih kmečkih žensk in zgaranih delavcev, ki so bili z Amerikanci zelo vljudni, ki pa kar niso mogli razumeti, da žive na svetu ljudje, ki ne razumejo najenostavnejših španskih besed. Cesta je bila pred vsako vasjo zaprta z barikadami; tam so stražili vojaki, večinoma mladi kmetje v črnih suknjičih in črnih baskovskih čepicah. Z resnim obrazom so pregledovali listine potnikov, čeprav se je čisto že na prvi hip videlo, da niso znali brati. Avtobusni šofer je rekel: "Companeros Americanos" (ameriški sodrugi), nakar so se jim nasmešili in jim večkrat segli v roke.

Ekspedicija je bila namenjena v mesto Albacete, ki leži približno sto petdeset kilometrov v notranjosti dežele. C se v tej besedi izgovarja šepetajoče, in Bainbridge, ki je veljal za učenjaka, je pravil o nekem španskem kralju, ki je šepetal, radi česar so morali tudi vsi dvorjani šepetati — in danes po treh do štirih stotletjih šepetajo vsi Španci, kadar skušajo izgovoriti črko c. "To ti je konservativizem!" so pripomnili nekateri radikalni člani ekspedicije.

Albacete se je izkazala za precej moderno mesto — če jo seveda merimo s španskim merilom; staro je namreč to mesto samo okrog sto let. V njem izdelujejo vžigalice in tudi bodala. Okoliški kmetje sejejo žafran, na golih gorah okrog mesta pa pasejo pastirji svoje črede. V tem mestu je bila zbrana ena izmed najnenavadnejših armad, ki jih pozna dolga zgodovina človeškega klanja; ta armada je bila nastanjena deloma v mestu samem, deloma pa je prebivala pod šotori ali v barakah, ki so jih na hitro roko zbili; bila je to armada idealistov in sanjčev, ki so se rekrutirali iz vseh narodov tega sveta, kamor je le prodrla vest moderne znanosti. Teh vojakov ni nihče sem poslal, prišli so sami in mnogi so se morali skrivati pred policijo, da so mogli sem. Ko so brali v kakem časniku, da se je treba zoper fašizem boriti z orožjem, so zapustili svoj dom in družine in delo, da so nato odpotovali z letalom ali z

prilji, so bili lepo sprejeti, nakar so jim odredili v neki baraki kot, kamor so spravili prtljago. Dobili so nekaj slame za ležišče. Ščasoma se bodo seznanili s špansko bolho, ki se jih bo držala kot klop in jih ne bo zapustila do smrti. Pogrešati bodo morali skoraj vse, kajti ta vojna je iznenada izbruhnila in člani vlade in komisariji so bili prav takšni idealisti in novinci kakor rekruti.

V kantini ni bilo nobenega prostora več. Amerikanci se bodo morali torej prehranjevati v mestu. Ali pa so tudi imeli denar? Milicniki so dobivali na dan po deset pezet, mednarodna brigada pa se je v korist vojne zadovoljila s tremi pezetami, kar je približno 42 ameriških centov — in še ta denar je dobivala v velikih presledkih.

Rekruti so morali takoj na vaje in se vaditi v orožju. Situacija je bila obupna. Franco je prodril vsak dan nekaj kilometrov in je stal pravkar streljaj daleč od madridskih predmetov. Brigada bi utegnla dobiti vsak hip povelje za odhod, in česar se njeni člani niso takoj naučili, bi se morda ne mogli nikoli več naučiti. Stisnili so jim v roke puške in neki angleški narednik, ki je bil poklicni vojak, a kljub temu socialisti, je korakal z njimi na neko kamenito njivo in jim v slikovitem londonskem narečju razlagal bojno tehniko. Hogg, čigar ime se je izgovarjalo Haug, je služil v indijskih severozahodnih provincah in je vedel, kaj se pravi ležati za skalami — v žaru sonca in mraza tihih noči — ter se streljati z črnookimi domačini. Treba je najti kritje in počakati s streljanjem — strokovnjaki pravijo takemu streljanju "kontrolirani ogenj" — obenem pa skrbno meriti. Zal, za vaje v streljanju ni bilo municije. Tako so se učili samo teorijo streljanja in merjenja, niso pa smeli niti izstrelka izstreliti, preden niso odšli na boj.

Ti zeleni mladeniči so se morali sploh najprej naučiti, kako se teče v bojni črti preko polja, ne da se pri tem izgubi medsebojna zveza, naučiti so se morali držati presledke štirih do petih metrov, se na povelje vreči na tla, znova vstati, kreniti na desno ali na levo in kljub temu ostati oddelek tridesetih mož, ki je sestavni del kolone s stodvajsetimi možmi. Kar se tiče prijema pri puški, so se tega zelo pomanjkljivo učili, kajti taki prijemi so bolj za paradu. Kar so v tem kritičnem trenutku potrebovali, je bilo znanje bojne taktike. Vprav pomanjkanje znanja v tej taktiki je bilo krivo, da je Franco zmagovito prodril nekaj sto kilometrov, da so njegove čete manevrirale in vzdrževale medsebojno zvezo, medtem ko so idealisti in diletanti zašli v zmedo, nakar so bili odrezani in ujeti, če so bili prehrabri, da bi zbežali.

Ceta — naprej marš! Bojna črta na desno — marš! Po vodih na desno — marš! Naskok! Stoj! Poklekni! Leži! Nabij! Gotovo! Meri! Ogenj! — in zmeraj iznova isto ... Rudiju vse to ni bilo docela neznano, kajti bil je nogometaš. Prav tako vodi vadi telj četo nogometašev na vežbališče, jih goni po njem, jih zmerja, pusti jih, da se pošteno pote — a pri vsem tem napravi iz njih enoto, vlije jim zavest skupnosti in jih vzgoji, da so za svoje barve pripravljeni tudi umreti.

Sedaj so bili naši Amerikanci veseli, do so na vožnji v Španijo na ladji nekoliko telovadili in prekorakali dnevno po dvajset kilometrov. Kljub temu pa so bili, kadar so se vrnili v barake, tako izčrpani, da so se komaj mogli zvelič v mesto k večerji. Ubogi Izzy je izjavil, da je izgubil vsak tek, toda Rudi mu je prinesel z govedino obložen kruh, prgišče česna in čudovit grozd, ki je zrasel v dolini Ria Balazota.

3.

Zvečer so prišle druge instrukcije na vrsto: Kako se razstavi puška, kako se naolji in osnaži, kako se razstavi strojničica, — žal so bili pri tej z vseh vetrov zbrani armadi razni modeli v uporabi. Nato so se na-

ZIDJE NA BEGU IZ POLJSKE. — Dasi je Poljska preklcala vse nacijske anti-semitske naredbe, vendar poljski židje trdijo, da je antisemitizma v Poljski toliko, da ga jim ni mogoče prestajati. Pa beže iz dežele, največ v ameriško zono v Nemčijo, drugi v angleško in od tam si prizadevajo priti bodisi v Palestino in še rajše pa v Zed. države. Gornje predstavlja skupino židovskih beguncev iz Poljske, iz katere so šli na dolgo pot pod ameriško zaščito to zimo.

učili se raznih malenkosti iz vojaškega življenja: Kako se ravna z obvezo, če je slučajno pri roki; kako se morajo negovati noge, če seveda utegnese sezuti si čevlje; kako se brani mesto, če si ga seveda sovražnik ni osvojil, še preden si prispel tja. Nadalje: kako se mora izkopati strelski jarek, kako se je treba ravnati pri napadu z zraka — polagoma so vsi spoznali, da se pripravljajo na resnično vojno. (Dalje prihodnjič.)

IZ CLEVELANDA

Pri tukajšnjih angleških dnevnikih so tiskarji na stavki, ko to pišem, že nad štiri tedne. Morda bo spor poravnava predno zagleda ta dopis beli dan. Mestni župan Berk si je prizadeval stavko izravnati, pa ni šlo gladko. Zahteva stavarjev je bila \$14 poviška plače na teden. Ampak naši slovenski listi v Clevelandu so izhajali tudi skozi stavko, ker so se pogodili, da kar bo veljalo za tiskarje v velikih tiskarnah, je tudi zanje sprejemljivo. Pa smo torej imeli navzlic pomanjkanju angleških dnevnih časopisov vendar priliko čitati pa naše domače dnevnike in tednike. Vrh tega je nam bilo na razpolago kupe magazinov, pa dnevnikov od drugod, da nismo bili v zadregi za papir. In pa radio poslušamo, da vemo, kako se svet vrti.

Val stavk je kajpada zajel tudi naše industrialno mesto. In ko poslušaj ljudi, eni so za stavke, drugi proti, češ, kaj je treba stavkati, saj je delavstvo v času vojne dovolj obogatel, torej kaj hoče več? Ampak te sorte kritiki pozabljajo, da delavcem med vojno ni bilo dovoljeno stavkati, da so jim bile plače zamrznjene in da si služb niso smeli prebrati. Pritoževati se vsled patriotizma tudi niso smeli.

Ko pa se je vojna končala, so se čeki znižali, kajpada vsled skrajšanja delovnih ur, a višanje cen potrebnih stvari pa ni bilo ustavljeno. Torej je dovolj vzrokov za stavke.

Nastala je tudi pri Fisher Body kompaniji, v kateri je zaposlenih mnogo naših ljudi. Ta tovarna spada k avtni industriji in je podružnica korporacije General Motors. Pri tukajšnji Murry Ohio družbi pa so delavci zastavkali že oktobra meseca in ko to pišem še ni bilo nobenega izgleda za poravnavo.

Pa tudi zakaj naj se bi kapital podal, ko pa se mu nudijo vsa sredstva, da lahko vztraja v izprtja delavcev?

Nedavno sem poslušal nekega poročevalca po radiu, ki je trdil, da bodo stavke vsepovsod dolgotrajne zato, ker so prizadele kompanije upravičene do dobička vseeno. Dobe ga nazaj iz davkov, ki so jih plačale v prejšnjih letih. Torej jim profit jamči vlada, stavarjem pa niti brezposelnostne podpore ne, ako so brez dela "po svoji krivdi".

Na drugi strani nas strašijo z inflacijo. To je, kupi le tisto, kar nujno potrebuješ. In kontrolo nad cenami ima OPA. Ampak trmasti industrialci tudi pri tem nagajajo s tem, da zavirajo produkcijo, dokler se jim ne dovoli zvišati cen. To je glavni vzrok, čemu tolikšno pomanjkanje blaga na trgu. Skoro ga je sedaj v

mnogokaterem slučaju težje dobiti kakor pa v vojnem času. Tako se dogaja, da ko vojak pride domov in če je brez perila in obleke, je v stiski, ker mu trgovine ne morejo postreči. Na boljšem so tisti veterani, ki imajo svoje nekdane obleke še dobro ohranjene in pa seveda — ako so jim še prav ...

Teh zaprek ne bi bilo, če ne bi imeli tak sistem. Ampak nas tolažijo: "Le pogledjte, drugod je še slabše!"

Našemu kapitalizmu gre tudi v živce socializacija Evrope. Še posebno kritično gleda na malo Jugoslavijo, ker je obračunala z raznimi dobičkarji in izkoriščevalci. Prepričan sem, da če bi jugoslovansko ljudstvo še sprejelo kraljevino, pa ne bi bilo v tolikšni stiski za relief in morda tudi Trst ne bi bil za Jugoslavijo tako trd oreh kot je. Mogoče bi ga Angleži sebi naklonjenemu jugoslovanskemu režimu kar sami poklonili. Gre se pač tudi za rude in druga bogastva v Jugoslaviji, ki bi jih rad izkoriščal privatni kapital. In ker je temu tako, nagajajo Jugoslaviji celo člani angleške delavske vlade. So pač v prvi vrsti Angleži in potem šele tudi mednarodni delavci. Bevinova politika je v tem oziru slična McDonaldovi pred leti.

Slovenski Cleveland se je v tednu 13-20. januarja dobro postavil. One dni se je tu mudil dr. Neubauerja, ko je rekel, da smo ameriški Slovenci pripomogli toliko do osvoboditve slovenskega naroda, kot mogoče oni sami, ki so se borili z okupatorji. Da, ravno na pritisk ameriških Jugoslovancev je prišlo do tega, da se je priznalo osvobodilno fronto, katera je vršila glavno borbena delo. In ko je narod tam to izvedel, se je boril še bolj pogumno in drzno. "Teh vaših zaslug ne bo naša domovina nikoli pozabila," je dejal.

Torej nas gledajo sedaj tam v drugi luči kot pa dokler je v Sloveniji bil klerikalizem vrhovna instanca. No, da se preveč ne zavlečem,

Tukajšnja podružnica SANSa

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN and SURGEON
3724 WEST 26th STREET

Tel. Crawford 2212
OFFICE HOURS:
1:30 to 4 P. M.
(Except Wed. and Sun.)
6:30 to 8:30 P. M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)
Res. 2219 So. Ridgeway Ave.
Tel. Crawford 8440
If no answer — Call Austin 5700

št. 48 je imela svojo letno sejo 22. januarja. In izvoljeni v odbor so bili seveda spet eni in isti. Tako je menda povsod. Ne vem, kaj bo, ko se ti poslednji "mohikanci" umaknejo. Ampak ko vidiš udeležbo na seji in zanimanje članov, pa le dobiš vzpodbudo za nadaljevanje dela za trpeči narod v Sloveniji.

Ta podružnica je v zadnjih petih letih z bivšo podružnico JPO-SS spravila skupaj že lepe tisočake, poleg pa še sodelovala pri prireditvi Slovenskega dneva in v raznih drugih akcijah pri nas. Dalje je pripomogla, da se je zbralo precej ton obleke za jugoslovanski relief. Nabiranje obleke se uradno zaključuje 15. februarja, toda se bo z nabiranjem vzlice temu nadaljevalo, začasno morda brez posebne kampanje.

Lepo je bilo tudi priznanje dr. Neubauerja, ko je rekel, da smo ameriški Slovenci pripomogli toliko do osvoboditve slovenskega naroda, kot mogoče oni sami, ki so se borili z okupatorji. Da, ravno na pritisk ameriških Jugoslovancev je prišlo do tega, da se je priznalo osvobodilno fronto, katera je vršila glavno borbena delo. In ko je narod tam to izvedel, se je boril še bolj pogumno in drzno. "Teh vaših zaslug ne bo naša domovina nikoli pozabila," je dejal.

Torej nas gledajo sedaj tam v drugi luči kot pa dokler je v Sloveniji bil klerikalizem vrhovna instanca.

No, da se preveč ne zavlečem,

je bolje, da skoncām, dasiravno bi se dalo posebno o tem, namreč o odnosih med nami in stariim krajem, kakršni so bili v prošlosti, še veliko pisati.

J. F. Durn.

AGITATORJI NA DELU

Vse naročnine, ki jih pošljejo zastopniki in drugi agitatorji Proletarca, so štete na bazi polletnih naročin. Namreč agitator, ki pošlje eno celoletno, je zabeležen v tem seznamu z dvema polletnima.

Anton Zornik, zap. Penna.	29
John Krebelj, Cleveland, O.	16
Louis Barborich, Milwaukee, Wis.	14
Frank Cvetan, Johnstown, Pa.	14
Frank Volkar, Maple Heights, O.	8
Joseph Koršič, Detroit, Mich.	8
Lawrence Selak, Star City, W. Va.	6
Jacob Mesec, No. Chicago, Ill.	6
Joseph Oblak, Chicago, Ill.	6
John Shular, Arcadia, Kans.	4
John Zigmanc, Strabane, Pa.	4
Frank Bregar, Avella, Pa.	4
Frank Udovich, Chicago, Ill.	4
Joseph F. Durn, Cleveland, O.	4
Luka Groser, Chicago, Ill.	4
Mary Marinšek, Gallup, N. M.	4
Joseph Snoy, Bridgeport, O.	3
Q. Anton Shular, Arma, Kans.	3
Chas. Pogorelec, Chicago, Ill.	2
John Pečnik, Fontana, Calif.	2
Frank Zaitz, Chicago, Ill.	2
Frank Stih, Sheboygan, Wis.	2
Frank Alesh, Chicago, Ill.	2
Vinko Pernel, Strabane, Pa.	2
John Chamazar, Chicago, Ill.	2
Angela Zaitz, Chicago, Ill.	2
John Turk, Chicago, Ill.	2
Joško Oven, Clarendon Hills, Illinois	2
Geo. Smrekar, Aliquippa, Pa.	2
Mat Malnar, Willard, Wis.	2
Leo Zevnik, La Salle, Ill.	2
Joseph Ovca, Springfield, Ill.	2
Frank Klun, Chisholm, Minn.	2
Anton Gorenz, Springfield, Ill.	1
Skupaj 4 tedne (od 10. jan. do 7. feb.) 172 naročin, prejšnji izkaz (4 tedne) 176 naročin.	

Ne zaničuj nobenega sovražnika: najmanjši izmed njih ti lahko več koristi kakor sto debelih prijateljev. — Roda Roda.

NE ČAKAJTE,

da prejmete drugi ali tretji opomin o potečeni naročnini. Obnovite jo čim vam poteče. S tem prihranite upravi na času in stroških, ob enem pa izvršite svojo obveznost napram listu.

V nobeni angleški knjigi,

ki stanejo od \$2.50 do \$3.50 ne dobite toliko gradiva, in vrh tega tako izborne vsebine, kot jo ima letošnji

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR

Stane \$1.50. Naročite si ga iz knjigarne PROLETARCA.

Poslušajte

vsako nedeljo prvo in najstarejšo jugoslovansko radio uro v Chicagu od 9. do 10. ure dopoldne, postaja WGES, 1360 kilocycles. Vodi jo George Marchan.

BARETINCIC & SON

POGREBNI ZAVOD

Tel. 20-361

424 Broad Street JOHNSTOWN, PA.

TRINER'S

V 60 letih so Slovani porabili milijone steklenic TRINERJEVEGA GRENKEGA VINA.

Najvišje odlikovanje na sedmih mednarodnih razstavah

Vsebuje 200 edinic Vitaminov B1 na unco. Zelo dobro zdravilo

Slovensko podjetje. Jemljite po navodilih. V vseh lekarnah

R WINE

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNi JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET ČLANOV(IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročnina za Združene države (izvzemši Chicago) in Kanado \$6.00 na leto; \$3.00 za pol leta; \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero \$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 SOUTH LAWDALE AVENUE

CHICAGO 23, ILLINOIS

HELP WANTED**ATTENTION, WOMEN!**

The Ball-Band Plant can use a number of Women on the many jobs now open in our Production Departments

Here is an excellent opportunity to earn good money at interesting work. We manufacture a large line of high grade merchandise which offers you the opportunity to learn a job which will promise you steady income and regular employment in pleasant surroundings.

We have low cost meals in our own cafeteria, insurance benefits, new medical department, rest rooms and many other attractive features. — Typical openings at present are:

BOOKERS
CIRCULAR KNITTERS
POWER MACHINE OPERATORS
EYELET MACHINE OPERATORS
SPOOLERS — LOOPERS

also many attractive openings in our Rubber goods Department.

Investigate these and other opportunities at the factory employment office today. Located at the food of Spring street. Open 7 a. m. to 5:30 p. m. Start the new year right with a well planned job with a good concern.

Write or call and an interview will be arranged.

BALL-BAND PLANT, MISHAWAKA, IND.

Nite Work for Women**FREIGHT HANDLERS — CHECKERS**

GOOD WAGES

Olsen Transportation Co.

2222 SO. WESTERN AVENUE

GIRLS — WOMEN

PROGRESSIVE VITAMIN MAIL ORDER CONCERN
OFFERS EXCELLENT STARTING SALARIES

ADDRESSERS — ORDER FILLERS

FILE CLERKS — TYPISTS — BOTTLE LABELERS

5 DAY— 40 HOUR WEEK — TIME AND A HALF OVERTIME

INTERNATIONAL MAILING SERVICE

411 South Wells Street — 4th floor

GRADUATED NURSES

21 to 50 years

For General Work. This Firm is giving a grand chance to nurses with experience who are willing to work for a doctor's welfare. We are located in large Cities and are spreading quickly. Good wages while you learn our trade and good advancement according to experience.

SAMARITAN TREATMENT

6231 Sheridan Rd. Tel. Rogers Park 0981

VENUS FOUNDATION GARMENT CO.

hires to work at once for electric sewing machines

GIRLS WITH A LITTLE EXPERIENCE. EARN 35 DOLLARS AND MORE PER WEEK
GOOD PAY TO START

CALL AT

2200 W. LAWRENCE AVENUE

HELPERS

on **BROWN & SHARPE**
AUTOMATIC SCREW
MACHINES

(On the job TRAINING to become an Operator)
45 HOUR WEEK

Milled Screw Prod. Co.
2016 WEST LAKE ST.

POTREBUJEMO**DIE MAKERS**

100% vojno delo
Povojna bodočnost

Felsenthal Plastics

4110 W. GRAND AVE.

WAITRESS

Must be experienced

Pleasant working conditions
No Sunday or Holiday work

Oroni Restaurant

120 NORTH HALSTED
Canal 9885

MAIDS!

STEADY WORK
GOOD PAY

BISMARCK HOTEL

133 N. WELLS STREET

HELP WANTED

We Need at Once

Food Controllers — Food
Checkers — Bookkeepers
Pantry Girls — Waitresses — Dishwashers

TOP WAGES

AMBASSADOR HOTEL

1300 North State St.

1300 North State St.

Ask for MR. KINCAID

Men — Ex-Soldiers

For Important Manufacturing

General Factory Work

Good after war future

Experience not necessary

PLENTY OVERTIME

Superior Flake Graphite Co.

6616 S. Laramie Ave.

Attention!**Green House Men**

80c per Hour. 52 Hours Week
Overtime paid. Steady work at a long established Firm

AMLING BROS.

2400 HOWARD STREET

Evanston

Greenleaf 2666—Mr. Swanson

**BOYS — MEN
GIRLS — WOMEN**

IMPORTANT WORK IN THE

ELECTRICAL TRADE

Very good working conditions

Pleasant Surrounding

Working hours to your liking

40 hr. week — After 40 hours, time and a half for over time

Apply immediately

Schick Service, Inc.
SHOP 212 PALMER HOUSE
119 S. State Street

WE DEED

BUS BOYS**GLASS WASHERS**

Steady Work

TOP SALARIES

AMBASSADOR HOTEL

1300 North State St.

See MR. KINCAID

GIRLS & WOMEN

For Optical Assembly

Clean, Light Work

STEADY WORK

GOOD PAY

Cameron Surgical

666 W. Division St.

40 Years Old Company

wants a good man who understands

General Tools

also a

Set Up Man

Salary just like on any other

the like work

Assured afterwar position.

Important manufacturing

Address:

MAXANT BUTTON & SUPPLY CO.

177 S. MORGAN

WORKERS**EX-SOLDIERS**

Plater's Helpers

Platers

'Good pay for good workers

44 Hrs. Week, but time and 1/2

offer 40 Hours. — Very good

working conditions. — Steady

now and after war. — Come

at once.

Vesta Plating Co.

2214 W. 35th Street

MEN — WOMEN

STEADY FACTORY

POSITIONS

YOUR FUTURE

"PLASTICS"

Hours:

8:00 a. m. to 4:00 p. m.; 4:00

p. m. to 12:00 p. m. 12:00 p. m.

to 8:00 a. m.

10 per cent bonus for nightshift

CALL AT

MOLDED PRODUCTS CORP.

4533 W. HARRISON ST.

GIRLS — WOMEN

for typing and clerical work in

small pleasant mail order of-

ice. Permanent positions.

Hours 8:30—5:00. No Satur-

days. Excellent opportunity

with good starting salary.

Convenient transportation.

CENTRAL

MERCHANDISE Co.

161 W. HURON STREET

BUS DRIVERS

and All Around Men

Experience not necessary

UNITED MOTOR

COACH CO.

517 N. Laurel Ave.

DESPAINES, ILL.

Phone Desplaines 500

Attention! Attention!

Automotive Machinist for

Steady work

40 hr. week. Time and a half

for Overtime

Good Pay — Steady position

SIMPLEX MOTOR

SALES

2225 S. Indiana Ave.

Girls! Girls!

We Need at Once

Will Consider

BEGINNERS — FOR

CLERICAL, FILING, TYPING

Permanent Positions

5 Day, 38 1/2 Hour Week

Pleasant Office—Good Oppor-

LOYALTY GROUP

120 SOUTH LA SALLE ST.

12th Floor

TRUCK DRIVERS

For Drivers Helpers

Good Pay — Steady

See MR. BURNS

237 E. Grand Avenue

DIE MAKERS

Good Wages — Steady

Pleasant working conditions

Northwest Metal Products Co.

1619 N. Washtenaw

ARMitage 6161

HELP WANTED**MAIDS**

WITH OR WITHOUT
EXPERIENCE

STEADY — GOOD PAY

APPLY HOUSEKEEPER

Drake Hotel

140 E. Walton Place

MEN

Needed in manufacturing plant

LAYOUT MEN and

ASSEMBLERS

Machine Shop Help

Top Wages

Chicago Automatic

Conveyor Co.

1845 South 55th

CICERO, ILL.

MEN! — MEN!

Marshall Field Annex

Join Established

Organization with

POST-WAR SECURITY

To Unload and Handle Cattle

Hides

81c PER HOUR

Plenty Overtime if Desired

H. ELKAN & CO.

833 HAINES STREET

1100 North-West of Halsted

WOMEN

TO WORK IN LAUNDRY

on fine garments of Silk

and Wool

Apply

DAVIES LAUNDRY

2349 Cottage Grove Ave.

Cicero Sausage Co.

NEEDS IMMEDIATELY

20 Girls and Women

Sausage Linkers and Packers

Experienced or unexperienced.

62c per hour — 48 hr. week.

Time and a half over 40 hr.

Steady work. — Rest periods.

Good working conditions.

Apply

4912 W. 25th Street

CICERO

3 Girls Press Operators

2 Men Hand Screw

Operators

Good pay and working condi-

tions. — Clean, modern plant.

RAVENSWOOD

MACHINE CORP.

5022 No. Kedzie

OPERATORS

Single needle operators. Ex-

perienced on cotton dresses; to

make women's gymnasium

clothing; also Merrow and cov-

ering machine operators on

knit cotton cloth; good pay;

vacation with pay; wonderful

working conditions

Aldrich & Aldrich, Inc.

1857 Milwaukee Avenue

Corner Oakley

MEN**MACHINISTS**

with tool room experience on

precision lathe, surface

grinding and milling

Steady Job

Ludlow Typograph Co.

2032 N. CLYBOURN AVE.

WOMEN — GIRLS

\$27.60 and \$32.20 per week.

Good working conditions

Steady—Come ready to work.

American Decalcomania Co.

4334 West Fifth Avenue

General Factory Workers

to make METAL PLATES
48 hrs week. — Steady work
Good pay. — After war future
at a long established Firm

Address:

BISHOP

217 N. DESPLAINES

EXPERT

in handling of Bottle Filling
Machine. Must be experienced.
Also Container handler in a
Brewery

Good pay. Steady position

Call at once

Frederick's

Brewing Co., Inc.

400 East Margaret

Thornton, Ill.

WANTED**EX-SOLDIERS**

For General Factory Work.

Many Yugoslavs in Dachau

By JOSEPH DRASLER
(Formerly Assistant Editor of Proletarec)

Just about half a mile from our quartermaster depot, located on Dachau strasse which leads to the city of Dachau and its infamous concentration camp, the Yugoslav camp is located. So far I have become acquainted with about seventy Slovenes in this camp. The main element is Serbian, around a thousand former prisoners of war, including just about every political and military group in Yugoslavia throughout the war. All of these people are anti-Tito and refuse to return to their country. Those who were Partisans have already gone home. They are fed and billeted by our Army and have no complaint on that score, for it has been a long time since they have had it as good. Their billets are as good as ours, their food is wholesome and they get enough of it. At present they are not doing any work, but our Army has promised to attach them as a labor battalion, the same as done with the thousands of Poles who also refuse to return to their native land, and whose barracks are located on the opposite end of our depot.

Most of these people spent some time in the notorious Dachau concentration camp. The experiences they relate are heartbreaking and bring tears to their eyes. Many of them were in the camp when our army liberated it.

There were no exaggerated stories published about Dachau. All of it was true—and more. I saw it for myself. A group of our company went through the camp with a former prisoner, an old Polish man as guide, who could speak English well. I saw the crematories, the large one built during this war and a smaller one they had set up before. I saw the gas chamber disguised as a large bathroom, so that the condemned prisoners went into it quietly in the belief that they were going to get a bath. Even though the prisoners knew there was a gas chamber somewhere on the grounds, they did not know they were in it until it was too late. I saw the bloodsoaked ditches at the execution grounds—the different places inside and out where they hung prisoners—the barrels of human ashes in the basements, and the containers in which it was to be sent to the families from whom a large fee was collected for this service—the bone grinding machine in which the larger bones coming out of the ovens were ground up—the rows of kennels where the Germans kept wild dogs that were turned loose on condemned prisoners. The horror imprints that formed in ones mind upon seeing this scene of hell—made us sick in stomach, in heart and in mind. Some of the most gruesome sights are the clay figures showing prisoners—or rather skeletons of prisoners—in various torture positions employed by the nazi madmen. These clay figures were made by the liberated prisoners who witnessed all this carnage. The German S. S. guards did the supervising while the wretched prisoners were forced to do the hauling of dead bodies out of the gas chamber into the crematories. These living dead were never allowed to mingle with other prisoners and then were themselves gassed and cremated while others took their place as haulers—in one horrible cycle of death.

This entire section of the camp is now preserved as a shrine to the 228,000 people who were put to death there.

Many Yugoslav prisoners went through the gates of Dachau never to return. The suffering and torture undergone by these Yugoslavs who ended up in Dachau and other similar concentration camps was but a small link in the trail of destruction the Germans blazed across their country.

Is it any wonder the Yugoslav people, or the Czech, or the Russian and Polish, or any other people that was crushed under the Nazi yoke, cannot understand why we Americans are so lenient with the Germans? And they shake their heads sadly. Our soldiers donated their own ration of candy to Germans at Xmas time—the same Germans who for six years robbed, starved and plundered the peoples of every country they overran. One condition here that is overlooked, or for the most part unnoticed by G.I.'s, is the fact that the German women sport new clothes and furs as if Fifth Avenue with its ex-

clusive shops was located right downtown. Most of these clothes were stolen from France and other countries, and the displaced peoples are acutely aware of it. What a contrast between these German and the people I saw in Czechoslovakia, where the people are wearing worn-out clothes. And one can well imagine what the situation is in Yugoslavia and in all the other countries the Germans plundered. The displaced people see this and are dumbfounded at our treatment of the German people. They are full of hatred for anything German, and with good reason. I believe that if they were given free reign over defeated Germany there wouldn't be a living German left—that is the extent of their hatred. It will take scores of years to erase the tragedy from their minds and the hate from their hearts.

All of these men—Slovenes, Serbians and Croatians spent long years as soldiers in the various guerrilla bands that fought first against the Italians and then the Germans and then among themselves, and now as if they haven't suffered and sacrificed enough, they are men without a country. None of them know what has happened to their families, their homes and their loved ones, and this is their greatest grief. According to my own conviction, they have betrayed unwittingly through ignorance, or otherwise, the peoples of Yugoslavia by fighting against each other in the name of ex-king Peter and his royalist followers,—but I cannot help but feel sorry for their plight. I have spent many evenings in their barracks talking to them, men of all ranks, from soldier to colonel. They hope to become attached to our Army and stay here as long as there is work for them, and there is plenty for all. The food for our American troops in southern Germany is unloaded and distributed from this point. They will not be happy men—a longing for their homeland and their own people will be an endless punishment.

No other country lost as many men in this war as Yugoslavia in comparison with its population. This was due to its early heroic resistance to the nazis and later, due to the lack of unity and harmony within the country, paved the way for dissensions, sellouts and conditions under which brother was fighting against brother. In all this tragic destruction I believe that the ven-of-the-church played a big part in leading the poor—unenlightened people.

Marshall Tito has promised political amnesty to all who return to Yugoslavia before the end of February, yet they do not go. There are approximately 10,000 of these former chetnics, ustashi, royalists still in Austria, 3,000 in Linz, 2,800 in Spittal an der Drau, 10,000 to 15,000 chetnics and ustashi and Hungarian royalists in Merdmannsdorf, Judenburg and Wolfburg. What do they hope to do? They are almost totally ignorant of what is going on in the Free Yugoslav Republic. They will continue with their propaganda among the Americans and whomever they may be able to reach, relentless in their fight to discredit the Partisans and their new freedom, and try to regain the political power for their leaders. As time will go on, and vigilance will be relinquished, their paid leaders will infiltrate back into positions from where they can carry on their work to bring back the royalist clique and King Peter. I just surmise this action—they have not told me as much. Basing my opinion upon the news that I get from our American Slovene papers, Proletarec and Prosveta, and the "T & T" of Louis Adamic, they will have, fortunately, very little opportunity of success. Time will tell just how strong are the convictions and how strong the will of the majority of the Yugoslav people. The reactionary headways, if there will be any, will no doubt begin with the return of the flock to the "guidance" from the pulpit.

OUT AGAIN—IN AGAIN

To satisfy the law saying "entry visas" must be signed on foreign soil, 900 European refugees who came here in 1944 were recently sent across the Canadian border to Niagara Falls, Ontario. This week 92 of them came back into the United States to stay. The rest will follow in groups.

THE MARCH OF LABOR

COAL MINING OR FLYING? GI PICKS PIT

Josepd Di Sante might have become a commercial transport pilot, but he chose to go back to his job in the coal mines. Why? Di Sante has some very sound reasons.

As a lieutenant in the Army Air Corps, piloting a plane first in the Troop Carrier Command, then in the Air Transport Command, flying between South America and Miami, Di Sante saw a lot of places. None looked so good to him as his old home place in the Panther Valley of Pennsylvania's anthracite coal fields.

He'd seen how other people worked and lived and decided that was not what he wanted. Once the war was over he went back to the valley and into the mines, working at his old job of rockman in tunnel construction for the Lehigh Navigation Coal Company.

Other Panther Valley servicemen are returning to the mines too. Already, about 150 have been granted miners' certificates. Their average age is 27. They are all high school graduates. Most of them had gone into the mines because it was the only employment the valley offered, and a good many of them had dreamed of graduating from the mines into other things. But now they've traveled the world over and decided home wasn't such a bad place after all.—United Mine Workers Journal.

WHY A BRITISH LOAN

The loan to Britain for which Mr. Truman asked congressional approval recently is a vital part of the postwar economic structure we have begun to build. Orations against the loan will come cheap on Capitol Hill for a while. But the baying of isolationists cannot conceal the fact that, if we would build a new world which will have a better chance of peace and prosperity than the old, we must back fine phrases with effective national policies.

Congress has approved the Bretton Woods agreement, the expanded Import-Export Bank and extension of the Reciprocal Trade Agreements Act. All are based on the sound premise that America's interest calls for broader multilateral trade among nations as free of discrimination and hampering restrictions as possible.

Britain, as a direct result of the war, faces special difficulties in conforming to this pattern. If it is to our interest to establish the pattern, it is equally to our interest that Britain shall be enabled rapidly to go along with us. That is the purpose of the loan.

With these funds, Britain can relax exchange controls and trade restrictions faster and farther than otherwise would be possible. With them, she can help build a system of world trade instead of turning to protected economic regionalism. With them, she can join us in sponsoring reduction of all barriers to free and full international commerce.

Because this country is no island, because American jobs depend in part upon the state of the world, the loan is an investment in our own future prosperity. We cannot run out on the loan without running out on the whole trade structure we have undertaken to rear as a bulwark of peace.—The Chicago Sun.

Mikolajczyk On Collaboration With Moscow

Stanislaw Mikolajczyk published an article in Peasant's Banner in Warsaw in October, from which the following is an excerpt:

The Polish Peasants' Party is a legal party with full rights for political activity. It collaborates with the Provisional Government of National Unity and shares its responsibilities. . . . We are in favor of loyal collaboration with all the other parties in the coalition. . . . By our loyal efforts we want to gain the confidence of all the other parties. We will not be discouraged by chicanery. It is clear that not one of the coalition parties can accept a situation in which one party monopolizes power, while the others shoulder the responsibility. We trust that such a situation will never occur. . . . We have never been reactionaries, and we regard it as below our dignity publicly to justify ourselves, merely because somebody mischievously calls us reactionaries. Too many irresponsible accusations have been bandied about. We are sufficiently strong by ourselves not to need the support of reaction. . . .

The Polish Peasant Party is in favor of nationalization of key industries, communications and banks. It considers private initiative and property as necessary within the limits of their public usefulness. It demands rational proportions between industrial and agricultural prices.

The basis for Polish-Russian relations is mutual respect for their social and economic structure and their sovereignty, and mutual non-interference in each others' internal affairs. Speaking frankly, in the latter respect, everything is not going ideally.

But on the highest level of mutual contacts, the bases of our alliance with the Soviet Union were never questioned. On the contrary. On that level we always found good will to eliminate difficulties. We do not think that it would be in the interest of either Russia or Poland if collaboration were based on one or two political parties only. We consider that our alliance and collaboration will be more solid than it is today when our Eastern neighbors will have been convinced that they can rely on the large masses of the Polish nation. The great influence of the Polish Peasant Party should play an important part in this. —From The New Leader.

U. S. SPECULATORS THINK WE WON WAR FOR THEIR PROFIT

American and British Capitalists Now Buy Germany's Industries

Washington.—Sensational reports reveal a dangerous contrast between two facts:

1. American government and army authorities are trying to dismantle Germany's war industries and convert them to production of peace goods, to wipe out the fundamental source of Germany's war-making power.

2. American and British speculators are buying up the stocks of Germany's war industry corporations, in hope of making a big profit when Uncle Sam turns his back and those industries begin war production again.

The reports said the speculators are buying the stocks from German "refugees" in the United States, England, Spain, Portugal, Sweden, Switzerland, Brazil and other South American countries. Some of these refugees are German industrialists and financiers who backed the Nazis.

"Some time in the future, when the Allies have ended control over the German industrial plants," a government official said, "the speculators will assert their ownership of those plants."

It is obvious that the speculators, who must be men of wealth, will use their influence to get American control of the German plants ended as soon as possible, even if that may mean another World War.

FREE ENTERPRISE?

By FRED THOMAS
Ohio CIO Council

In view of the present Big Business double-talk slogan of Free Enterprise, it might be well again to look at the record. How "free" is Free Enterprise? According to Dr. William Thorp, economist for Dun & Bradstreet, two-tenths of one percent (2%) of U. S. corporations actually own and control fifty-two percent (52%) of the voting stock of all corporations.

To get an idea how "free" enterprise is for the little business man, consider the following concentration of power:

Cigarettes: three companies control 80% of business; Autos: three companies, 86% of business; Aluminum: two companies, 100% of business; Beef products: two companies control 47% of business; Copper: four companies, 78% of business; Plate glass: two companies, 35% of business; Iron ore: four companies, 64% of business; Steel: three companies, 60.5% of business.

This is but a partial list of the handful of giant corporations holding American "Free Enterprise" in a tight fist. It is now historical knowledge that 60 families control the financial destinies of 130 million Americans. When we hear, therefore, talk about "Free Enterprise" suffering of the 130 million are given security by their government, we actually are talking about just enough people to crowd a 9 x 12 room.

BUSINESS CROOKS "GYPPING" VETERANS

Returning service men are beset on all sides by crooks who are out to deprive them of the meager benefits of the "G. I. Bill of Rights." "Yank," the enlisted man's newspaper, estimates that veterans are being "gypped" to the tune of \$2,500,000,000 a year.

These harpies are not slimy creatures who have crawled out of the underworld. They are realtors, used car dealers, money lenders and other business men who have ornate offices, their names in telephone directories and probably are members of Chambers of Commerce.

They are offering former service men worthless stock, non-existent businesses, franchises of no value, partnerships in over-rated firms, virtually worthless land at fantastic prices or something just as useless.

Better Business Bureau are not interested when a used car dealer charges twice as much as an automobile is worth, or a realtor loads a farm at a price more than twice its value and which will prove only a headache to the twindled veteran.

Nothing could be more contemptible than the cheating of men who have made terrific sacrifices that their country might live and remain free. No punishment for the guilty could be too severe.

MOURNERS FOR LOST TIME

Since workers in the nation's basic industries have resorted to strike action to gain high wage rates we are hearing loud and numerous wails about the woeful waste of time that is resulting.

We say now that of all the hypocrisy we have witnessed in recent years that complaint is just about the worst.

The same people who are mourning for the time lost now didn't see anything wrong about the idleness of many more millions of workers over the long period that began in 1929, when industries were closed at the orders of the owning class.

Now that workers appear to be taking the initiative in bringing industry to a standstill, it's all wrong. But when the owners of industry posted the "Shop Closed" signs their actions were viewed as unavoidable.

Even Franklin D. Roosevelt accepted the owners convenience and profit as just cause for keeping almost a third of the nation's wage-earners in idleness. The best he could think of in the gravest days of the depression which swept him into the presidency was to create an artificial scarcity by limiting production and destroying things of value that people needed. He, too, took the position that labor would be employed when industry could get profitable orders and not before.

And so, rather than take over the industries for public service, he provided work—and customers for business—by foolish made-work tasks.

We have not forgotten that the same voices that now are raised to blame the strikers also heaped condemnation and abuse upon the unemployed in those bleak years of free enterprise's collapse. The unemployed were "too lazy to work." They "wanted somebody to keep them." They "never worked when they had jobs."

Remember? Well, we're not too worried now because the workers have closed the mills. At least they are ready to work when they get what they consider decent wages—just as the owners were ready to permit them to work in former days when the profits were right.

We don't like strikes any more than most people. They are a sign that the working people of America have not learned how to use their political power in a way that will make the resources of America serve them instead of a few owners. But workers have as much right as owners to say when they shall stop working. And whoever believes that a worker should be laid off to suit the boss ought to agree that the same worker has a right to quit working when it suits him to do so.—Reading Labor Advocate.

GERMANY WEEPS—FOR HERSELF

The evidence coming out of Germany shows conclusively that even in defeat, that Germans still consider themselves a master race.

And they still hope to avenge their last defeat as they tried to avenge the first. This means another war, unless Germany can be permanently stripped of her power of aggression.

This is not as easy as it sounds. While our troops are in Germany, Germany is working through secret connections in Switzerland, Spain, Argentina and other "neutral" nations to rebuild the industrial empire that financed two German wars to conquer the world.

It will do no good to prohibit the rebuilding of the German armaments industry in Germany and permit it to be rebuilt secretly in other nations.

To prevent that, we must trace German financial manipulations and, if necessary, we must get tough with the "neutral" nations who are attempting to rebuild Germany as a military power.

As a cover for their warlike ambitions, the Germans are starting their familiar cry-baby technique. They are trying to create sympathy for themselves and thereby allay the suspicions of the allied nations who defeated them twice.

They are now weeping over the hard lot of German war prisoners in France. They claim the French are working them too hard and not feeding them enough.

This is an ironic complaint from a nation that systematically starved and tortured thousands of French prisoners while the Germans by scientific malnutrition attempted to wipe out a whole generation of French children.

Among other things, the Germans complain that the hard hearted French compel them to dig up the mines the Germans planted to kill French, British and American troops.

Why shouldn't they dig them up? They know where they are and if anyone is to be killed in the hazardous task, let it be those who set the death traps.

Of course the Americans are more sympathetic than the French. Our country has not been periodically invaded and ravished by the Germans, as France has.

We would probably dig up the mines ourselves, as we are doing in Japan. And if anybody got killed, it would be Americans. That must give the Japs quite a laugh.

But the French aren't giving the Germans anything to laugh about. If the rest of the Allies handle the Germans in the same stern manner, they will never jeopardize world security again. Vive La France! —The International Teamster.

CENSORSHIP LOSES A BATTLE

The Supreme Court's unanimous decision in the Esquire case should mark the end of a peculiar repugnant era of Post Office Department censorship. For many years, often in response to pressure by moralistic lobbying groups, the department has claimed that it can arbitrarily deprive publications of their second-class mailing rights on grounds of alleged obscenity. The standards for judging obscenity were loose and shadowy; the devices used were sometimes shoddy and dishonest. The danger of favoritism, injustice and political censorship was obvious. Yet not until recently was there an authoritative high court decision protecting citizens against this potential abuse of executive power.

The general public can safeguard itself against the salacious and corrupting through the exercise of local police authority. If further protection is deemed advisable in federal law, the remedy is legislation to create fixed standards, which would be enforced through established judicial procedure. The post office's business is not to act as a censor of morals but to carry the mails.—The Chicago Sun.

KICKED OUT

Archduke Otto, a Hapsburg, claims the throne of Austria. His brothers recently slipped into the country to survey the situation. They were promptly shown the door.

Otto spent most of the war years in Washington. Society made a great fuss over him and he was fond of talking about his scheme to unite the Balkan states, with his family restored to its ancient prerogatives.

Clearly, the people of Austria are not impressed. They are through with the Hapsburgs.

Keep Buying Bonds!

BYRD MACHINE HASN'T REFORMED

Virginia prepares to repeal the poll tax as a qualification for voting. The Byrd machine bows to public sentiment.

But the Byrd machine, one of the most unscrupulous political organizations in this country, has not reformed. It is preparing to amend the election laws so as to make it even more difficult for voters to cast ballots if they are not friendly to the machine.

Some Virginia papers, including the Norfolk "Ledger-Dispatch," have had the courage to expose the scheme, but the machine controls the legislature and will probably ride roughshod over the opposition.